

POLISI TROSEDD A SYLWAD CASINEB

CADARNHAWYD GAN Y CORFF LLYWODRAETHOL

DYDDIAD ADOLYGU

03/2022

03/2023

Polisi Trosedd a Sylwad Casineb

Nod

Mae Polisi Troseddau Casineb Ysgol Bro Preseli yn amlinellu'r hyn y bydd yr ysgol yn ei wneud i atal a mynd i'r afael â throseddau lleferydd a chasineb. Fel ysgol rydym wedi ymrwymo i ddarparu amgylchedd gofalggar, cyfeillgar a diogel i bob disgybl fel y gallant ddysgu mewn amgylchedd cynhwysol a diogel. Mae Sylwadau Casineb a Throseddau Casineb o unrhyw fath yn annerbyniol ac ni fyddant yn cael eu goddef yn ein hysgol. Os bydd sylwadau casineb neu drosedd casineb yn digwydd, dylai pob disgybl allu dweud wrth aelod o staff a gwybod yr ymdrinnir â digwyddiadau yn gyflym ac yn effeithiol. Bydd disgyblion a rhieni yn cael eu cefnogi pan fydd Sylwadau Casineb neu Drosedd Casineb yn cael ei adrodd.

Gofynion a disgwyliadau statudol.

Er mwyn gwarchod rhag gwahaniaethu, mae'r ysgol wedi mabwysiadu polisiau ac arferion sy'n gyson â'r gofynion a disgwyliadau statudol a amlinellir isod, gan gynnwys gweithdrefnau ar gyfer ymdrin â digwyddiadau hiliol a throseddau casineb ac adrodd arnynt.

Deddf Cydraddoldeb 2010

Yn unol â Deddf Cydraddoldeb 2010 bydd yr ysgol yn gwahardd gwahaniaethu yn erbyn, aflonyddu neu erledigaeth:

- disgyblion yn yr ysgol
- darpar ddisgyblion
- mewn rhai amgylchiadau, cyn-ddisgyblion.

Mae gan yr ysgol hefyd rwymedigaethau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 fel cyflogwr, corff sy'n cyflawni swyddogaethau cyhoeddus a darparwr gwasanaethau.

Trosedd casineb

Trosedd casineb yw trosedd sy'n digwydd i rywun oherwydd pwy ydyn nhw.

Trosedd casineb yw unrhyw drosedd y mae'r dioddefwr neu unrhyw berson arall yn ei hystyried yn cael ei hysgogi gan elyniaeth neu ragfarn, yn seiliedig ar:

- Hil
- Crefydd neu gred
- Cyfeiriadedd rhywiol
- Canfyddiad rhywun o'i ryw
- Anabledd, gan gynnwys anabledd dysgu, anabledd corfforol ac iechyd meddwl.

Nodweddion gwarchoddedig

- hil – ethnigrwydd, cenedligrwydd, gwlad y tarddiad, lliw croen, ac ati.
- crefydd – crefydd neu ffydd person, hyd yn oed os nad oes ganddynt grefydd.
- cyfeiriadedd rhywiol – rhywioldeb person, boed yn heterorywiol, yn hofrad, yn ddeurywiol, yn rhywiol ac ati.
- hunaniaeth o ran rhywedd – unigolyn sy'n drawsrywiol neu'n cael ei weld yn drawsrywiol.
- anabledd – unrhyw berson sydd â:
  1. nam corfforol;
  2. salwch sy'n cyfyngu ar fywyd;
  3. anabledd synhwyrdd;
  4. salwch meddwl;
  5. anabledd dysgu;
  6. gwahaniaeth gweledol; Neu
  7. diagnosis ar y sbectrwm awtistig

Yr ystyriaeth bennaf yw nid bod gan y person a dargedir y nodwedd y cyfeirir at y rhagfarn ond a ystyrir bod ganddynt y nodwedd honno neu'n perthyn i'r gymuned honno.

Mae'r diffiniad yn ymdrin â digwyddiadau troseddol ac anfeirniadol. Nid yw'n berthnasol a yw'r ymddygiad yn drosedd. Mae Troseddau Casineb yn cwmpasu amrywiaeth o ymddygiadau, gan gynnwys:

- gwahaniaethu;
- gwaharddiad;
- cam-drin geiriol;
- ymosodiad corfforol;
- bwlio gan gynnwys seiberfwlio; A
- annog casineb

Cyfrifoldeb yr Uwch Dîm Rheoli a'r staff, nid yr heddlu, yw ymdrin â digwyddiadau ymddygiad sy'n ymwneud â phlant a phobl ifanc ar safle ysgol a'u cofnodi yn y lle cyntaf, er y gellir penderfynu'n ddiweddarach y gallai rhai achosion fod yn gyfystyr ag ymddygiad troseddol.

Camau yn dilyn achos o sylwadau neu drosedd casineb.

Cam 1: Yn dilyn achos o sylwadau neu drosedd casineb bydd yr ysgol yn cofnodi'r digwyddiad, yn casglu datganiadau ac yn ymchwilio i'r mater. Bydd rhieni'n cael eu hysbysu o'r digwyddiad. Mae materion yn ymwneud â hiliaeth yn cael eu cofnodi gan yr Awdurdod Addysg Lleol.

Cam 2: Arferion Adferol. Yn dilyn achos neu ddigwyddiad a gyda chaniatâd rhieni bydd staff yr ysgol yn cynnal cyfarfod / trafodaeth arferion adferol gyda'r sawl sydd wedi cael eu heffeithio gan y digwyddiad / achos. Mae hyn yn darparu cyfle i bawb trafod effeithiau'r digwyddiad ar ei gilydd ac eraill. (Gweler esboniad pellach o ddulliau adferol isod)

Cam 3: Petai'r ysgol neu'r rhieni'n teimlo bod angen mynd a'r mater ymhellach bydd yr ysgol yn dilyn canllawiau polisi School Beat yr Heddlu ac yn cysylltu gyda Swyddog Cyswllt Heddlu Dyfed Powys er mwyn cynnal trafodaeth gyda'r disgyblion ynglŷn â'r mater.

Cam 4: Os oes achosion o sylwadau neu drosedd casineb yn parhau bydd yr ysgol yn cysylltu gyda Swyddog Cyswllt Heddlu Dyfed Powys er mwyn mynd a'r mater ymhellach. Yn yr achos yma, bydd yr heddlu yn cofnodi'r digwyddiad fel trosedd ac yn rhannu'r cofnod gyda Swyddog Trosedd Casineb yr Heddlu. Bydd y swyddog yma yn cysylltu gyda'r dioddefwr a'r teulu i gynnig cymorth ac arweiniad o ran y camau nesaf.

Cam 5: Wrth adrodd i Swyddog Cyswllt yr Heddlu, bydd aelodau'r Uwch Dim Rheoli yn cynnal cyfarfod i drafod a phenderfynu ar sancsiynau pellach. Gall hyn gynnwys sancsiynau mewnol neu gyfnod o waharddiad o'r ysgol.

Dulliau Adferol.

Fel mesur ataliol, mae dull adferol yn canolbwyntio ar leihau nifer y bobl ifanc sy'n mynd yn rhan o'r system cyfiawnder troseddol drwy ddwyn pobl ifanc i gyfrif am eu gweithredoedd. Gyda dulliau adferol gall yr holl gymuned ysgol a rhieni fod yn rhan ohonynt. Nid yw dulliau adferol mewn lleoliadau ysgol yn gweld camymddwyn fel torri rheol ysgol yn unig ond hefyd fel trosedd yn erbyn pobl a pherthnasau yn yr ysgol. Mae staff yr ysgol wedi cael eu hyfforddi ac maent ar gael i hwyluso neu gefnogi'r dull adferol pan fo angen. **Peidio â chynnig arfer adferol fyddai gwahaniaethu yn erbyn disgyblion â nodweddion gwarchoddedig a ddiogelir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.**

Cymorth i dioddefwyr a thystion

Darperir cymorth i bob disgybl ac aelod o staff sydd wedi dioddef troseddau lleferydd neu trosedd casineb tra byddant ar safle'r ysgol. Bydd disgyblion a staff yn derbyn y cyfle i drafod y digwyddiad a'u teimladau gydag aelod o staff y maent yn teimlo'n fwyaf cyfforddus gyda nhw. Os nad yw'r dioddefwr am drafod y digwyddiad, bydd y dioddefwr yn derbyn dolenni i ddeunyddiau cymorth ar-lein. Bydd cynnydd a lles disgyblion yn cael eu monitro gan staff a bydd yr holl gamau a gymerir yn cael eu cyfathrebu gyda rhieni / gwarcheidwaid / gofalgwyr.

Mae amrywiaeth eang o sefydliadau sy'n cefnogi dioddefwyr a thystion troseddau casineb. Gallwch gael rhagor o wybodaeth am rai o'r sefydliadau hyn ar eu gwefannau.

- **Stop Hate UK**
- **Stonewall**
- **Tell Mama**
- **Community Security Trust**
- **GALOP**
- Fearless.org
- Childline: 0800 1111
- Victim Supportline: 0845 30 30 900
- Hate.CrimeWales@victimsupport.org.uk 0300 3031982

Datblygiad Proffesiynol

Yn unol â nodau'r ysgol bydd yr holl staff yn datblygu ac yn defnyddio eu doniau, eu sgiliau a'u harbenigedd yn effeithiol er mwyn adnabod ac ymdrin â throseddau lleferydd a throsedd casineb. Mae hyfforddiant cymorth i ddioddefwyr yn orfodol i bob pennaeth cynnydd a lles. Mae'r holl staff yn gallu cael hyfforddiant mewn swydd a ddarperir drwy fynychu cyrsiau, siaradwyr allanol a hyfforddwyr. Bydd Penaethiaid Cynnydd a Lles a staff bugeiliol yn derbyn y wybodaeth ddiweddaraf am gyrsiau a chyhoeddiadau perthnasol.

Rôl rhieni / gwarcheidwaid / gofalwyr

Mae'r ysgol yn cydnabod pwysigrwydd gweithio mewn partneriaeth a rhannu cyfrifoldeb addysg disgyblion â rhieni a gofalwyr. Cyflawnir hyn drwy roi'r wybodaeth ddiweddaraf iddynt a'u cynnwys bob amser. Mae cyfathrebu a chydweithredu effeithiol â rhieni yn hanfodol er mwyn gweithredu'r polisi hwn yn llwyddiannus.

Monitro

Caiff ymddygiad ei adolygu'n rheolaidd gan yr Uwch Dîm Rheoli ac mae aelodau'r corff llywodraethol yn derbyn gwybodaeth lawn am faterion sy'n ymwneud â rheoli ymddygiad.

Proses Apeliadau

Os ydych yn anhapus â'r camau a gymerwyd gan yr ysgol, dylai rhieni gyfeirio at Bolisi Cwynion yr Ysgolion.

Adolygiad Polisi

Lluniwyd y polisi hwn gan yr Uwch Dîm Arwain, gan weithio mewn ymgynghoriad â staff, disgyblion, rhieni a'r Corff Llywodraethol. Ystyrir mai cyfrifoldeb yr holl staff yw ei weithredu. Caiff ei ddefnydd a'i effeithiolrwydd ei gefnogi a'i fonitro gan yr Uwch Dîm Rheoli, ar ran y Pennaeth a'r Llywodraethwyr. Caiff y polisi hwn ei adolygu'n rheolaidd er mwyn sicrhau bod gweithdrefnau hunanarfarnu parhaus effeithiol ar waith a'u haddasu lle bo angen.